



Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1. Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrt leta Din. 12.—, za pol leta Din. 24.—. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Miha Moškerc †

Kdor bo bolj delal, ta bo zmagal.
Mihael Moškerc ob 30-letnici kršč.-soc.
delavskega gibanja.

Ljubljana, 11. avgusta 1924.

V današnje hladno jutro je zaplapolala z visokega poslopja »Jugoslovanske tiskarne« črna zastava žalujka: Snoči ob poldvanajstih ponoči je po dolgi, muke-polni boleznimi mirno v gospodu zaspal **Mihael Moškerc**, član »Slovenčevega uredništva«.

V vrstah slovenskega krščansko-socialnega delavstva, v armadi katoliške demokracije je zazijala globoka vrzel.

Mihael Moškerc je bil deloven član »Jugoslovanske zveze«. Pri delu zanjo je žrtvoval vse: Utrpeval je velike gnotne zgube in si nakopal bolezen, ki jo je dosledno preziral.

Mihael Moškerc je skozi dolga leta urejeval »Našo moč«, glasilo kršč. socialnega delavstva. Za plačilo ni vprašal nikoli. Kvečjemu je bil kritiziran in včasih ozmerjan.

Mihael Moškerc je skozi več let pravzaprav strokovno vodil delavstvo ljubljanske tobačne tovarne. Kje je danes položaj tega delavstva in kje je bil za časa njegovih dni?!

Mihael Moškerc je skozi leta vodil »Jugoslovansko strokovno zvezo« in bil njen glavni tajnik in inspirator.

Mihaelu Moškercu gre zasluga, da so v velikanskem štrajku pred vojno zmagali jeseniški kovinarji nad buržuazijo »Kranjske industrijske družbe«, ki se nikdar več ne bo dvignila do absolutnega narekovalca delavskih mezd.

Mihael Moškerc je vodil ogromno predvojno mezdno gibanje delavstva »Združenih papirnic Vevče, Goričane-Medvode«, in njegova zasluga v veliki meri je, da je to delavstvo že tedaj zmagalo in da je danes tako tesno organizirano, da more kljubovati vsem viharjem.

Mihael Moškerc je kršč. delavske organizacije vzdržal med vojno na visoki stopnji in jih visoko aktivne izročil Jugoslaviji.

Mihael Moškerc je bil aktiven soustanovitelj ljubljanske »Zveze delovnega ljudstva«, ki je strmoglavila buržuazijo z ljubljanskega magistrata za vedno.

Mihael Moškerc je bil prvi urednik naše »Pravice« in je aktivno sopomagal postaviti zgodovinski mejnik krščansko-socialnemu delavskemu pokretu, ki se bo po praznovanju 30-letnice globoko razmahnil.

Mihael Moškerc je delal povsod, vse in za splošno dobro. Da je gledal nase, bi danes še bil med nami.

Mihael Moškerc je bil sodobnik in sodelavec Kredo. Ne samo po besedah in duhu, marveč predvsem po dejanjih. Zato ga ni imel sovražnika v Ljubljani in se je z vsakim pogovoril tovariško, iskreno-prisrčno. Zato bodo za njim zalovali vsi, tudi naši politični nasprotniki.

O, kako je danes prazna ljubljanska cesta! Od nje tiste lepe besede iz nad cvikarja: »Ti slišiš, prijatelji! — O! Slišim, slišim! Nepristano mi brne te sladke besede po ušesih, le tvoja tovariška usta so tako izžeta, izžeta, bleda in onemela! Miha, o! —

Kaj te res ni več med nami? Miha! In tudi ti si šel? Kdo pa bo nam mladim še vlival poguma za pravično stvar, ko te več ni???

Ah! Še se bodo dobili krščanski socialisti, ki bodo iz svojega plačevali črno kavo, iz svojega četrt vina, iz svojega voznino, iz svojega potnino, iz svojega agitacijske stroške zato, da pride do svojih pravic krščansko delovno ljudstvo, zato, da zmaga katoliška demokracija nad kraljestvom Luciferja.

Kako je žalosten dan danes, Miha! A kako si vesel ti Miha-trpin, ti Ahasver, ti kulukar za dobro stvar, ki gledaš danes Devico Marijo z Jezusom, sinom tesarja Jožeta, patrona krščansko-socialnega delovnega ljudstva, ki je v potu svojega obraza služil kruh sebi, Materi Božji in Sinu Božjemu, hoteč dokazati, da je delo, kar šteje naredi človeka za otroka božjega.

O, da bi vsi po težkem trpljenju s tabo umrli!

Brezvestna demagogija socialnih demokratov na Jesenicah.

Brezposelni in inozemci izrabljani v strankarske svrhe. — Iz trenutno nevarnega položaja kovinarjev kujejo socialni demokratje političen kapital. — „Skupen“ shod kovinarjev pod socialpatriotskim klobukom.

Po Jesenicah, Javorniku in Dobravi, v katerih krajih je zaposlenih pri »Kranjski industrijski družbi« nad 3000 kovinarjev, so se začele sredi preteklega tedna razširati razburljive govornice, da namerava družba odpustiti od dela 1000 delavcev, ker baje nima dovolj naročil. Odpustilo naj bi se v prvi vrsti inozemsko delavstvo, nato pa mlajše domače.

Vkljub temu, da take in podobne vesti še niso bile dovolj preiskane in še ne dognan stvaren dejanski položaj, so socialni demokratje šli in sklicali za v petek, dne 8. avgusta **skupen (!)** shod kovinarjev s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Čitanje pravilnika o zaposlovanju inozemcev.
- 2.) Člani in pojasnilo k pravilom »Saveza metalških radnika« (!).
- 3.) Pregled položaja v tovarni.
- 4.) Slučajnosti.

»Pobudo« za »skupen« shod je dal Jeseničanom dobro znani **Jeram**, bivši Sokol in kateremu je delavstvo na javnih shodih že večkrat očitalo, da je hotel iti nadenj za časa boja nad Področico s strojnico.

Že iz samega dejstva, da je shod sklical Jeram, je bilo razvidno, da bodo hoteli socialni demokratje izrabiti inozemce in trenoten težaven položaj kovinarjev v svoje sebične in strankarske svrhe, krščansko-socialno in neodvisno delavstvo pa naj bi bilo Jeramovcem za štafažo, da bi mogli tem lažje udrihati po njih, kar se je do sedaj godilo še na vseh takozvanih »skupnih« kovinarskih shodih, ki so jih sklicali socialpatriotje in na katerih je predsedoval in govoril »sodrug« Jeram.

Dejstvo, da je bila točka o sedanjem položaju delavstva pri K. I. D., radi katere edine je delavstvo na shod prišlo, postavljena šele na tretje mesto dnevnega reda in dejstvo, da se je kot prva točka obravnavalo »branje pravilnika«, zlasti pa dejstvo, da je bila na drugo mesto postavljena točka o pravilih »Saveza metalških radnika«, kar je izključno notranja zadeva socialno-demokratske strokovne organizacije, je naše sumnje ne le potrdilo, marveč jasno dokazalo sledeče:

1.) Socialnim demokratom je prišel trenoten slab položaj delavstva na Jesenicah baš prav; pomagal naj bi jim spet na konja, s katerega so zdrknili pri lanskem zafranem mezdnem gibanju.

2.) Da bi tega skritega namena kovinarji ne uvideli, naj se skliče navidezen »skupen« shod, vendarle tako, da krščansko-socialno in neodvisno delavstvo ne bo prišlo do besede in do izraza.

3.) Vsled tega naj se sestavi dnevni red tako, da bo navidežno najvažnejša točka na koncu, pri prvi, zlasti pa pri drugi točki pa naj socialni demokratje agitirajo zase ter blijejo po kršč. socialistih in po neodvisnih.

4.) Iz tega pa sledi, da socialpatriotom ni šlo na tem shodu glavno za delavske interese, marveč za to, da svoji skrahirani organizaciji pridobijo novih članov. Grozbe izprtje delavstva so torej nesramno izrabili v svoje strankarske namene.

Da! Hoteli so ga izrabiti! A jim ni ratalo in jim ne bo. Zato jamči J. S. Z. in S. Z. T. D.

Shod sam je ob prisotnosti vladnega komisarja potekel takole:

Ob štirih popoldne se je zbralo krog 200 kovinarjev v »Delavskem domu« na Savi. Ker je bilo v dvorani presoparno, so zborovalci odšli na prostor zadaj na vrt.

Shod je otvoril **Jeram**. Bil je predlagan tudi za predsednika, **Malenšek** za podpredsednika in **Avsenek** za zapisničarja shoda, čemur ni nihče ugovarjal. Predlagal je seveda socialno demokrat same socialne demokrate.

Že volitev tega predsedstva, ki je kasneje posamezne govornike teroriziralo, pomeni neloyalnost prve

vrste. Ako je shod **skupen**, mora biti tudi predsedstvo shoda iz **vseh grup**, ki zbor sestavljajo. V danem slučaju so bili prisotni socialni demokratje, neodvisni in kršč. socialci. Predsednik je šel najprej skupini, ostalima dvema po en podpredsednik. Ako so bili prisotni tudi neorganizirani, so istotako imeli pravico do zastopstva v predsedstvu shoda. Shod je bil vendar **skupen!** Le na ta način se namreč more izključiti pristransko postopanje predsedstva. Kadarkoli je še predsedoval »skupnemu« shodu »sodrug« Jeram, je bil namreč »der alleinige Schwertführer«. Take manire pa niso za skupne shode.

Da pa ne bo nepotrebnih besedi, povemo, da bi se bili morali **skupni** sklicatelji **skupnega** shoda **poprej** dogovoriti radi **skupnega** predsedstva. Če pa je **skupen** shod sklical »sodrug« Jeram sam, bi bil moral kot socialno-demokratski prvak na Jesenicah poznati toliko takta, da bi dovolil na **skupnem** shodu tudi drugim predsedstvo in besedo, ne pa samo socialnim demokratom.

K stvari! K prvi točki, ki je obstojala v tem, da je sodrug Malenšek čital iz »Uradnega lista« pravilnik o zaposlovanju inozemcev v naših obratih, se je oglasil o besedi glavni tajnik J. S. Z. **Franca Žužek**, ki je na kratko omenil, da ni ta pravilnik prav nič novega, marveč le določnejše fiksira obstoječi zakon o zaščiti delavcev, po katerem so se slovenski socialni zavodi in slovenske delavske strokovne organizacije že sedaj ravnale. Z določbami tega zakona naj bi se potančneje seznanili obratni zaupniki, odborniki in zaupniki poedinih strokovnih organizacij, posamezne strokovne skupine na Jesenicah pa naj bi skušale obodvoje: tako zakon kot pravilnik obrazložiti svojim članom na strokovnih sestankih, v kolikor je to pač potrebno.

To stališče je tudi edino pravilno. Jasno je, da na tak javen shod čitanje takega pravilnika ne spada, ker si ljudstvo iz njega skoraj ničesar ne zapomni. To je stvar strokovnih sestankov in predavanj, ne pa stvar shodov.

Za tov. Žužkom je povzel besedo sodrug **Golmajer**, ki je začel govoriti o internacionali, o »londrukerjih«, češ, da prihajajo k nam taki inozemci, ki niso bili zunaj organizirani. Noben inozemski organiziran kovinar ne pride k nam, ker ve, da so zunaj večje državne brezposelne podpore kakor v Jugoslaviji mezde. (Ta je tako debela, da je vredna, da jo podčrtamo. — Op. ur.) V nadaljnjem govoru, ki je trajal dolgo, je nastopil za to, da bi starejši inozemci izza predvojne dobe ostali še pri nas, dočim naj bi se mlajši inozemci organizirali, da bi jim mogla organizacija preskrbeti denar za pot v njihove domovine.

Strokovni tajnik »Strokovne zveze tovarniškega delavstva«, tov. **Peter Lombardo** je v par besedah povdaril sledeče stališče: »Nihče noče inozemcem jemati kruha, kar ga nam ostaja in kar ga jim lahko damo. Gre pa za to: Ako nastane izprtje v tovarni, nastane vprašanje: kdo gre prvi na cesto? Ali naš ali drug državljan? Naravna pamet človeka pove, da mora mati skrbeti najprej za svojega otroka, potem šele za druge.

Lombardovo stališče so prisotni odobrili, kar pa ni bilo vseč socialnim demokratom. K besedi se je oglasil sam predsednik Jeram ter začel govoriti na dolgo in široko o vseh mogočih frazah, omenjajoč Culukafre in **Lombarde** (kar je merilo osebno na našega tajnika Lombardota) itd. Šele na opozoritev tov. Žužka, naj neha s frazami in naj bo stvaren, je v par besedah omenil pravilnik in končal.

Nato je tov. Žužek še enkrat povdaril, da je ta pravilnik narejen v smislu že obstoječega zakona o zaščiti delavcev, ki obstoja že dve leti in da ta pravilnik v ničemur bistveno ne ispreminja postopanja z inozemskim delavstvom, ki se mu bo godilo istotako kot dosedaj. Zato je razburjanje ljudstva s tem pravilnikom čisto

odveč in bi bila ta točka prav brez škode lahko odpadla z dnevnega reda shoda, na katerem se imamo razgovoriti važnejše reči.

Govornik je pričakoval, da bodo sklicatelji shoda predlagali vladj konkretne predloge o izpremembi izvestnih določb zakona o zaščiti delavcev in predmetnega pravilnika. Ker ni tega nič, je razočaran in se čudi, kako je sploh moglo priti nekaj tako praznega na dnevni red.

Pri tej priliki moramo pripomniti, da smatramo »sodruge« Jerama absolutno za nesposobnega, da bi predsedoval skupnemu shodu. To z sledečih razlogov: logov:

1.) Predsednik shodov, zlasti pa skupnih shodov, na katerih so zastopani člani različnih organizacij, se mora govorov, zlasti daljših izogibati ter dajati besedo vsem, ki jo žele, toliko časa kot je stvarno utemeljeno.

2.) Jeram pa vsem shodom na Jesenicah ne le da predseduje, marveč na njih skoro izključno sam govori. Mari misli, da so vsi jeseniški kovinarji in drugi strokovni tajniki samo za to na svetu, da le njega poslušajo?!

3.) Jeram v svojih govorih na skupnih shodih agitira izključno za socialne demokrate, neodvisne in kršč. socialce pa odkrito in odstrani smotreno napada.

4.) Na vseh shodih jeseniških kovinarjev je razmeroma malo udeležbe. (Na tem shodu največ 350 ljudi!) Krščanski socialci in neodvisni ter tudi socialni demokrate izjavljajo neprestano našim odbornikom in strokovnim tajnikom, da ne morejo prenašati Jeramovih takozvanih felvelbelsko-rechtsumskih avstrijskih manir, zlasti pa da ne morejo pozabiti, da je hotel iti nad jeseniško delavstvo svoj čas s strojnico. Zato pravijo, da na Jeramove shode sploh ne marajo hoditi.

5.) Strokovni tajniki »Jugoslovanske strokovne zveze«, bodisi France Žužek, bodisi Peter Lombardo, bodisi kdo drugi, ne vidijo v Jeramovih »govorih« prav ničesar strokovnega, še manj proletarskega, čisto nič pa takega, kar bi bilo v duši in na dnu srca občutenega. Vse besede so nekam priučene, prifazarene, tako koncem jezika izgovorjene in namenjene na slabe instinkte delavstva, kar dokazuje neprestano cikanje na takozvane »Marijine deviče«, čeprav bo priznal vsak socialen demokrat in komunist, da bo vsak fant raje poročil neomadeževano nedolžno deklico kot punčaro, ki je bila radi varljivega »užitka« že marsikomu na prodaj.

K drugi točki dnevnega reda: »Čitanje pravil saveza metalških radnika«, bi bil imel referirati socialno-demokratski strokovni tajnik Golmajer. K besedi pa se je takoj oglašil glavni tajnik J. S. Z. France Žužek in stavil sledeči formalni predlog:

Druge točka dnevnega reda naj se črta in naj zbor preide takoj na obravnavanje tretje točke dnevnega reda, ki je najvažnejša in radi katere smo sem prišli. Utemeljitev: Shod je skupen. Prisotni so člani skupine »Saveza metalških radnika«, člani neodvisne in člani krščansko-socialne ter narodno-socialne kovinarske strokovne organizacije. Čitanje pravil »Saveza metalških radnika« pa je notranja zadeva socialno-demokratske strokovne organizacije, vsled česar vsi drugi nimajo interesa, da bi to poslušali. Skupina »Saveza metalških radnika« naj skliče članski sestanek svoje organizacije in naj to točko, ki na skupen shod absolutno ne spada, obravnava tam.

Predsednik Jeram (on že ve, zakaj!) se je temu pravičnemu predlogu uprl, zagrizeni social-patriotje pa so začeli delati trušč. Jeram je dal predlog na glasovanje kljub temu, da je tov. Žužek pri predsedstvu ugovarjal, češ, da se o tem sploh ne more glasovati, ker je to stvar sporazuma vseh organizacij, o kateri ne more in ne sme odločati slučajna njegova nahujskana in preparirana večina.

Ker se socialni demokrate niso hoteli udati, je France Žužek izjavil v imenu kršč. socialnega delavstva, da smatra le-ta shod za socialno-demokratski in da se debate ne bo udeležilo več. Nato je s Petrom Lombardom odšel. Njima je sledilo krog 30 tovarišev, deloma lastnih pristašev, deloma pa neodvisnih. Pripomniti moramo, da niti Lombardo niti Žužek nista hotela, naj bi bilo delavstvo shod splošno zapustilo.

Dobro sta vedela, da je večina proti Jeramovcem in da čaka samo za to na shodu, da čuje kaj važnega o tretji točki dnevnega reda. Zato sta svojim tovarišem tudi naročila, naj ostanejo, poslušajo in poročajo.

Tako! Nalašč smo dolgi, ker se nam zdi absolutno potrebno, da jeseniško delavstvo uvidi, kako nesramno ga izrabljajo sumljivi individui, ki se skrivajo zaenkrat pod socialno-demokratsko plahto in ki bi bili brez dvoma oblekli orjunske srajce, kakor hitro bi bili še tri mesece jezdarili Pašič, Pribičević in Žerjav.

Jasno namreč je:

1.) Pravitnik ne bo položaj inozemcev v ničemer poslabšal! Socialpatriotje delajo z njim samo reklamo za svojo skrahirano organizacijo.

2.) Shod so Jeramovci sklicali samo zato, da so mogli pod prevezo »čitanja pravil« agitirati za svoj socialpatriotski buržuazni »Savez metalških radnika«.

3.) In zato so zlorabili položaj delavstva v tovarni. Najvažnejšo točko so določili kot zadnjo zato, da bi pri prvih dveh agitirali za socialpatriote, krščanske socialce, neodvisne in neorganizirane ter nozemce pa naj bi zadnja točka držala v šahu, da bi morali poslušati neznozne litanije Jeramovcev!

Tako je in nič drugače! Taki brezvestni demagogiji se pravi: Fej te budi!

Jeseniško delavstvo pa naj se ne boji, kajti:

1.) Najtežji mezdni boj je izpeljala na Jesenicah pred vojsko »Jugoslovanska strokovna zveza«.

2.) In tudi danes je na straži taista »Jugoslovanska strokovna zveza«!

3.) Ta strokovna zveza hoče narediti svojo polno dolžnost!

4.) Jeseniško delavstvo pa naj izvrže iz sebe poprej vse zločinske tipe kakor jetičnik izpljune iz sebe svoj gnoj!

Govorili smo. —

Politični pregled.

Drugod.

Na londonski konferenci se je po prihodu nemških delegatov na nekaj sejah dosegel sporazum! Porursko in reparacijsko vprašanje, ki je neprestano ogrožalo svetovni mir, bo sedaj odpadlo.

Anglija je podpisala z ruskimi sovjeti trgovsko-politično pogodbo, po kateri Rusija prizna predvojne dolgeve, Anglija pa jamči sovjetom za najetje visokega notranjega posojila. V zadnjih hipih je vrgla buržuazna presa v svet tendencijozne brzovjavke, da so se pogajanja razbila. V Sloveniji sta te laži s slastjo beležila »Narod« in »Jutro«, katerima je več fašistovski Mussolini kot slovanska Moskva.

Francija pozdravlja zaključke londonske konference v pretežni večini in se tudi ne bo upirala priznanju sovjetske Rusije, čemur bo sledila trgovsko-politična pogodba.

Avstrija se pripravlja na trgovska pogajanja z našo državo, ki so za obe strani, zlasti pa za slovensko delavstvo (Kranjska industrijska družba, vevške papirnice itd.) velikega pomena.

Rusija je zadovoljna z Radičevom misijo. Informirani krogi trdijo, da se je mudil tam sporazumno z Macdonaldom in Herriotom, pripravljajoč važne zunanje politične pogodbe.

Rumunija uvideva, da bo morala odstopiti v doglednem času Besarabijo Rusiji in da jo bo morala tudi sama priznati, ako ne bo marala priti med ruske in jugoslovanske klešče.

Pri nas.

Vladna deklaracija. V sredo je začel zborovati parlament, na katerem je vlada podala svojo deklaracijo. Najvažnejše točke iz nje bi bile: 1. Vlada hoče sporazumno ureditev Jugoslavije med Slovenci, Hrvati in Srbi. 2. Vlada hoče odpraviti korupcijo, poenostaviti ter revidirati uradniški ter železničarski zakon, zlasti pa popraviti krivične provedbe. Invalidski zakon bo kot prvi predložena zbornici, in je dr. Jež od vlade že dobil pooblastilo, da ga izdela v smislu zahtev invalidov. 3. V zunanji politiki se hoče vlada opreti na politiko Macdonalda in Herriota. 4. Zlasti pa hoče utreti pot, da se upostavijo kar najboljši odnosi z Rusijo.

Opozicija v zbornici ne obstruira, pač pa je priglasi mnogo govornikov, hoteč na ta način kar najbolj mogoče zavleči debato o vladni deklaraciji. Opozicijski poslanci govore bolj skozi okno kakor stvarno. Videti je, da se boje za obstoj centralizma. Značilno pa je, da so nekateri naravnost obžalovali, zakaj da niso Srbi 1918, zasedli celega preka in proglasili Velike Srbije.

Notranji minister Nastas Petrović je že parkrat vstal in odgovarjal opozicionalcem. Njegovi govori so značilni, ker je iz njih razvidno, da hoče notranji minister korenito iztresti strankarstvo v politični upravi, narediti red ter upostaviti zakonita postopanja.

Kdaj neha debata? Vlada se je odločila, da konča debato najkasneje v torek zvečer, čemur pa bosta Pašič in Pribičević delala velike težave, ker hočeta na vsak način onemogočiti normalni potek parlamentarnega dela. Upati je, da ne bosta uspela, ker je v interesu države, da začne že itak predaleč zaostali državni voz lezti polagoma naprej.

Kaj sledi deklaracijski debati? Parlament bo najbrže za nekaj tednov odgojen, da pripravi vlada potrebne zakonske predloge, ki naj bi jih predebatirala in sprejela skupščina v svojem jesenskem zasedanju.

Dobri vtisi o novi vladi med narodom še niso pojnjeni, obrnilo se je javno mnenje še bolj v njen prid, ker se kaže, da bo to res ljudska in zakonita vlada. Zlasti je ljudstvo opazilo, da se vlada nikjer ne poslužuje terorja, marveč se zakonita postopanja kar sama po sebi upostavljajo zato, ker funkcijonira aparat na zgoraj v pravi smeri miru, reda in zakona.

Tedenske vesti.

Grozna poplava. V petek zvečer krog desete ure se je utrgal oblak med Polhovim gradcem in Škofjo loko, ki je povzročil v nekaj minutah tako neurje in poplavo, kot je ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Noč je bila tako temna, da te je obhajala groza. Vmes so švigali vid jemajoči bliski, strele pa so neprenehoma udarjale v drevje in ob gorska skalovja. Dež je lil kakor iz škafa. Hudourniki so narastli v nekaj trenutkih v ogromne veleteke, ki so drveli s tako peklenko silo proti nižavam, da so trgali cele dele hribov, skale, ruvali drevje in grmovje, odnašali hiše in gospodarska poslopja, na polja in travnike pa so nanесли meter visoko skalovja, proda, peska in mivke.

V Polhovem gradu je voda odnesla Ribarjevo strojno in jez ter žago g. Božnarja ter vsa njegova gospodarska poslopja. Nekemu posestniku je odneslo hišo in hlev z vso živino. Hlapec je našel smrt v mrzlih valovih.

Najhuje je prizadeta Ločnica in Puštal. Brvi in jezovi čez Ločnico so porušeni, mnogo hiš odnešenih, pol-

no živine, perutnine, prašičev je utonilo, kar pa je najhuje: do sedaj je ugotovljenih 15 slučajev človeških smrtnih žrtev. Tragična usoda je zadela družino Alič. Štiri otroci so utonili, poleg njih pa 24 let stara teta Katarina Aledrejeva, roj. Alič s svojimi detetom.

Škoda je ogromna in trenutno nepreračunljiva. Ljudstvo je obupano. Razdejani so domovi, poslopja, uničeni travniki in polja. Družine, ki so izgubile svoje člane v neukrotljivih valovih ludournikov, plakajo in še sedaj ne morejo verjeti, da je vse to res.

Rešilna dela je vlada odredila. Dala bo večji kredit za prizadete. Kraj nesreče si je ugledal tudi kralj. Krog Ljubljane je ljudstvo s pošarami lovilo omamljene ribe, ki jih je voda nanesla ob potokih in Savi po poljih in travnikih.

Od lanske jeseni se povodnji in vremenske katastrofe vedno ponavljajo. Prosimo Boga, da odvrne od nas nadlogo povodnji!

Dr. Baltič upokojen. Vlada je upokojila ljubljanskega velikega župana dr. Viljama Baltiča. Slovel je kot eksponent slovenskih mlado-liberalcev.

Dr. Pirkmeier upokojen. Enako je vlada upokojila mariborskega velikega župana dr. Pirkmeierja, ki se je le kratko dobo veselil centralističnih drobtin iz Beograda.

Dr. Teodor Šporn je imenovan za velikega župana cele Slovenije. Iz tega sledi, da nova vlada ne bo izvajala parcelacije države v smislu zahtev centralizma, ker je naklonjena reviziji ustave Dr. Šporn ni »klerikalec«, znan pa je kot vesten in objektivni uradniš. Demokratom je bil seveda trn v peti.

Dr. Vodopivec je imenovan za namestnika velikega župana v Mariboru. Tudi on ni »klerikalec«. »Jutrovc« so torej zastoj kričali, da hoče SLS postaviti na važna mesta samo svoje pristaše.

Vpokojeenci, ki jih je vodil g. Šalamun v Beograd, so dobili od vlade zagotovilo, da se bo njihov položaj končno vendarle ugodno rešil. Deputacijo je vodil tov. posl. Jože Gostinčar tudi na upravo drž. monopolov, kjer je izročila spomenico »Strokovnega društva tobačnih upokojencev in upokojenk v Ljubljani«, v kateri so zapopadene važne zahteve. Objavimo jih prihodnje.

Za Jeseniške kovinarje, katerim preti izprtje od dela, je interveniral na merodajnih mestih v Belemgradu že v soboto poslanec Jože Gostinčar na brzovjavno vlogo »Strokovne zveze tovarniškega delavstva« »Jugoslovanske strokovne zveze«, ki sta brzovjavili Jugoslovanskemu klubu že v četrtek popoldne o položaju na Jesenicah. Kovinarji naj se zahvalijo Jeramovcem, da o tem Žužek in Lombardo nista poročala na petkovem shodu. Jeramovcem se hoče le socialno-demokratskih komedij, nič drugega.

Laži! Komunistični »Organizovani radnik« laže, češ, da so »klerikalci« glasovali za zakon o zaščiti države. To je zlobna laž. Jugoslovanski klub je proti temu jezennem zakonu nastopal tako energično in možgato, da tega dejstva ne izbrisejo še tako nizkotne laži. Ali bodo sodrugi to laž preklicali?

Kmet in delavec.

Zadnjič smo na tem mestu nekoliko povedali, kako piše »Kmetijski list«, to glasilo podeželskih liberalnih gostilničarjev, mesarjev, trgovcev, prekupcev in mešetarjev, o naših industrijskih delavcih. Danes pa moramo navesti, kako nečuvno obrekuje ta list naše poštene kmetijske fante.

»Kmetijski list« ugotavlja najprej: »Kako kmetu v državi delovnih moči manjka in kako je na drugi strani veliko število brezposelnih ljudi v državi, ki ogrožajo ljudi in imetje s tatvinami, umor, ropi in požigi.« — Res je, da kmetu manjka delovnih moči, dočim so cele trume, 10 in 100 tisoč delavcev brez dela. Toda odkod ta nerazumljivi pojav? Gotovo »Kmetijski list« in vsi samostojni »kmetje« tega ne razumejo, ker sicer bi ne dolžili poslancev SLS, da so tega krivi. Povemo pa jim mi, da zato manjka kmetu delovnih moči, ker se delo na kmetih ne izplača zaradi protikmetске in protidelavske državne politike dosedanjih naših državnikov, med katerimi niso sokrivdo tudi g. Pucelj.

Povejte, gospodje samostojni »kmetje«, kateri izmed vas more iz dohodkov kmetije plačevati delavcem tako, da bi vsaj za silo mogli živeti? Dajte delavcem vsaj toliko in tako stalno plačo na uro, kakor jo dajo tovarnarji, pa boste imeli še preveč delavcev. Samo žal, da iz kmetijskih dohodkov tega ne zmorete. Vi dobri kmetje, da iz dohodkov iz same kmetije v današnjih razmerah nihče ne more izhajati. Saj vidite, da se na kmetih trud in vestno delo ne izplača. Za delo, ki traja celo leto noč in dan v družini 5, 6, morda 10 ljudi, si celo v slučaju dobre letine in sreče pri gospodarstvu ne morejo konec leta niti toliko izkupiti, da bi se oblekli in obhvalili in davke plačali. To tudi priznavate. Saj pišete o naših malih kmetih v »Kmetijskem listu«, da »Te vrste malih kmetij morajo si radi premalega pridelka doma iskati zaslužka še po industrijah, če hočejo živeti.«

Torej po vašem priznanju so naši kmetijski ljudje prisiljeni si iskati zaslužka še po industrijah, če hočejo živeti. Da v takih slučajih ne bo šel oče v tovarno v mesto in pustil sinove doma, je več kakor gotovo. Zato tudi vidimo, da povsod, kjer ni na kmetiji več zadostne kruha za vse, gredo fantje v svet s trebuhom za kruhom.

»Kmetijski list« in samostojneži tudi dobro vedo, da so ti naši fantje pošteni, vestni in pridni delavci. Ki so navajeni prenašati vročino, mraz, dež in sneg in opravljati vsa najtežja dela z veseljem in dobro voljo. Zaradi teh odličnih lastnosti so ti naši fantje tudi skoraj

po vsem svetu znani tako, da jih povsod, tako doma kakor v Nemčiji, na Francoskem, v Ameriki in drugod podjetniki in tovarnarji radi sprejemajo na delo ter jih povsod radi vestnosti in pridnosti pri delu tudi stalno obdržijo. Dokaz za te odlične lastnosti naših delavcev so nam stalne nasebine v tujini, n. pr. na Westfalskem, v Ameriki in drugod. Da z ozirom na ta dejstva ne more biti govora o naših kmetijskih fantih, da silijo v mesta in industrijske kraje in v tujino morda iz gole lahkomišelnosti ali delamrznosti, je menda dovolj jasno. Jasno je tudi, da naš mladi naraščaj zapušča kmetije v glavnem zato, ker se delo na kmetiji ne izplača, deloma pa tudi zato, ker malim posestnikom že tudi primanjkuje zemlje.

Toda »Kmetijski list« tega ne vidi. O naših, čeprav revnih, pa še vedno poštenih kmetijskih fantih piše takole: Mnogi trmoglavci, delomrzni mladi ljudje z dežele se kar trumoma pri industrijah in v mestih gnjetejo za delom, kjer bi se dalo lahko ali celo brez dela na račun drugih ljudi živeti. In ko je treba končno le tudi pri delovni industriji delati, se zaradi naenkrat v teh mladih nezkušenih ljudeh črv mržnje tudi do industrijskega dela, nato se znajdejo taki ljudje iz vseh krajev države skupaj, v katerih se porodi še nesrečnejša in brezvestnejša želja, kako brez dela sijajno živeti in z imetjem drugih pridnih, varčnih in miroljubnih ljudi razpolagati, ki so si to metje v potu obraza morda celo s stradanjem, t. j. poštenim potom prištedili.

Ugotavljamo, da, kolikor nam je dosedaj znano, si še noben list, nobena stranka in tudi ne nobeden še tako podel človek ni drznil na tak način pisati o naših revnih, pa poštenih kmetijskih fantih, ki so brez lastne krivde prisiljeni, zapuščati svoj borni dom ter si iskati kruha po svetu, kakor je to storil »Kmetijski list« št. 30 od dne 23. julija 1924.

Zloba »Kmetijskega lista« pa se še posebej vidi v tem, da v enem in istem članku hujska kmete proti industrijskim delavcem, dočim istotam dokazuje, da so industrijski delavci »delomrzni« in »trmoglavci« kmetijski fantje. Tako hujska »Kmetijski list« sinove proti svojim lastnim očetom in očete proti svojim, zaradi revščine nesrečnim, otrokom.

Zato pravimo: **Delavci!** Zavedajte se, da ste kmetijski sinovi in da ste v glavnem zato pogani v svet, ker vas očetova kmetija ne more več preživljati. Zavedajte se, da imate v boju za svoj obstanek edino oporo še v očetovi ali bratovi hiši. Tisti dan, ko bo vaš oče ali brat zgubil domačijo, boste vs skupaj ostali brez strehe in brez sredstev kot sužnji, ki vas bo vsak lahko poljubno izkoriščal.

Kmetje pa: Zavedajte se, da vaša rešitev ni v tem, da imajo delavci nizke plače, ali pa v tem, da si iščete zaslužka v industrijah na škodo delavcev, ki niso nič drugega kakor vaši sinovi in vaši bratje. Zavedajte se, da tisti dan, ko ne bodo imeli delavci kaj jesti, bodo prisiljeni, krasti in ropati in to samo na deželi, na kmetih, kjer bogati meščani se bodo znali braniti.

Zato: **Delavci in kmetje!** Skušajte pravilno in prav razumeti obojestranske razmere in težave, ki nas tlačijo, ker le od tega razumevanja je odvisno, da se delavec in kmet tako združita, da se rešita vseh tistih, ki danes hujskajo kmeta proti delavcu, zato, da potem oba izkoriščajo in tlačijo.

Prometna zveza.

Za poravnavo krivic železničarskemu osebju deluje v Ljubljani odbor, sestavljen iz zastopnikov vseh organizacij, ki sestavlja skupno enotno spomenico na ministra za promet. Pododbor za nenastavljeno osebje se je sestel v torek, 5. t. m. zvečer v »Rokodolskem domu«, kjer so se zbrale zahteve posameznih skupin delavstva in nenastavljenih železničarjev. Pododbor za nenastavljeno osebje pa je istotako imel sejo v sredo dne 6. t. m., kjer se je določila sestava spomenice na podlagi zahtev, ki so jih predložile posamezne kategorije železničarjev. V par dneh se snideta oba pododpora na skupno sejo, na kateri se bo spomenica končno veljavno sestavila. Potem se namerava sklicati sestanek celokupnega železničarstva, da se spomenica prečita in obrazloži ter po potrebi in po željah železničarjev še izpopolni, nakar se bo predložila ministru za promet.

Pri tem opozarjamo vse člane P. Z., naj vplivajo na tovariše železničarje tako, da se vsaj zdaj enkrat neha tisto zabavljanje in hujskanje posameznikov proti organizacijam in proti železniški upravi, ker zdaj so pokazale prav vse organizacije iskreno in dobro voljo za skupno in sporazumno delo. Istotako je pokazala sedanja vlada, posebno pa še minister za promet tako dobro voljo, da se poravnava vse krivice železničarjem, kakoršne do sedaj ni pokazala še prav nobena vlada.

Na nas pa je torej ležeče, da to dobro voljo tako od strani vseh železničarskih organizacij kakor od strani vlade izrabimo v svoje dobro. Zato pa naj ne bo med nami več ne zagarjev, ne mlačnežev! Vsak, kdor ni še organiziran, naj se takoj organizira v tisti organizaciji, kamor po svojem mišljenju in stanju pripada; kajti nezasišna brezvestnost je, ako se nekateri železničarji z vso resnostjo trudijo te dni noč in dan na sejah in pri sestavi spomenice, dočim se lenuhi v svoji brezvestnosti temu še smeji, ali pa še celo z zabavljanjem take po-
žrtvovalne tovariše žalijo.

Prav posebno pa opozarjamo vse nenastavljene tovariše, da se enkrat zavejo svoje nesreče in nevednosti. **Delavci vseh kategorij so najbolj zastopljeni.** Še prav posebno so pa zastopljeni progovni delavci. Pa ti reveži nimajo niti enega človeka izmed sebe, ki bi jih mogel in hotel zastopati. To pa radi tega, ker niso organizirani. Od vseh kategorij smo dobili pismene zahteve, samo od progovnih delavcev ne. Kako pa tudi? Ali naj stavi zahteve vsak sam zase? Ali kam naj se obrne, če

nima organizacije. V največjo žalost in nesrečo moramo konstatirati, da so progovni delavci tako nesrečni, da niti sestankov, kjer bi se skupno kaj pogovorili, ne sklicujejo. Zato so ti reveži tudi tako tepeni. Zato pa vsi tovariši nastavljeni, ki ste organizirani, vzbujajte zavest tudi pri delavcih, naj se organizirajo ali v svojo posebno organizacijo kakor nekatere kategorije, ali pa naj se pridružijo že obstoječim splošnim organizacijam, kamor po svojem mišljenju pripadajo.

Vse pa naj nas vodi zavest, da moramo vsak po svoji moči sodelovati za izboljšanje svojih razmer. Nikdo naj se ne zanaša na druge. Nasprotno. Vsak naj skuša ne samo zase ampak tudi za druge storiti, kar je v njegovi moči, pa bomo brez dvoma doživeli prav kmalu boljše čase.

Deputacija vpokojencev iz Slovenije je bila pod vodstvom tov. Šalamuna v Beogradu dne 7. t. m. V spremstvu poslancev Jugoslovanskega kluba je deputacija obiskala vsa pristojna mesta. Z g. Kremžarjem je obiskala g. železniškega ministra Sušnika, ki je izjavil, da so mu razmere železniških vpokojencev znane in da je naročil, da se morajo zbrati podatki in predlogi, da se stanje bednih železničarskih vpokojencev že enkrat reši.

Nadalje je bila deputacija sprejeta v finančnem ministru od g. dr. Mehmed Spahje, ki je izjavil, da bo vlada skrbela za pomoč. O tem bo sklepal finančni odbor. Nadalje so bili sprejeti od ministra za socialno politiko, ki je izjavil, da se bo zavzel posebno za železničarske invalide.

Deputacija je bila sprejeta tudi od ministrskega predsednika g. Davidoviča, ki je izjavil, da bo vlada revdirala uradniški zakon in popravila krivice. Vladi je beda vpokojencev dobro znana, zato jim bo pomagala. Popoldne je poslanec g. Jože Gostinčar peljal deputacijo v notranje ministrstvo in na monopolsko upravo radi tobačnih upokojencev. Deputacija je vse najbolj opravila.

Po »Slovincu« posnemamo še tole poročilo: Za domove železničarjev-vagonarjev je železniški minister 8. t. m. podpisal predlog zagrebške direkcije za nakup zemljišča, na katerem se bodo zidale hiše za one železničarje, ki stanujejo v vagonih.

Železničarji pri ministru. Železniški minister je sprejel deputacijo pregledovalcev koles iz vse države. Bili so pri razvrščevanju popolnoma prezrti. Minister je njih želje in pritožbe vzel na znanje. Upošteval jih bo pri novih uredbah.

Kakor vse kaže je nova vlada prinesla tudi železničarjem polno upanje na boljše čase. Prizadevajmo si, da se tako s solidarnostjo kakor z vestnim izvrševanjem svojih dolžnosti skazemo kot možje na svojem mestu.

Zalog pri Dev. Mar. v Polju. Sestanek železničarjev, ki se je vršil preteklega tedna, je bil zelo dobro obiskan. Pokazal je potrebo po delavni strokovni organizaciji. V vrstah naših železničarjev je precej požitvalnih moči, ki so pripravljene nesebično delati. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki ima nalogo, vse potrebno pripraviti za sklicanje občnega zbora. Na tem sestanku je poročal tudi tovariš Dečman A. ter preds. del. organ. v Polju tov. Rupret Štefan. K organizaciji »Prometne zveze« se je prijavilo že lepo število članov. Povdarimo, da je med zaloškimi železničarji že dolgo tlela želja po močni strokovni organizaciji, ni to posledica vladnega preobrata. Uvideli smo, da dosedanje organizacije niso storile tega, kar smo pričakovali od njih.

Končno se bo z ustanovitvijo »Prometne zveze« ublažil boj, ki je vladal med delavstvom v občini, ker vse ostalo delavstvo je sedaj kršč. soc. prepričanja.

Zalog—Dev. Mar. Polje. Vabilo na ustanovni občni zbor podružnice »Prometne zveze«, ki se vrši v nedeljo dne 17. avgusta 1924 popoldan ob 3. uri v gostilni Ivan Dimnika v Zalogu.

Tovariši železničarji, udeležite se tega občnega zbora polnoštevilno! Pridite brez razlike vsi, ki vam je mar strokovna organizacija! Na sestanku bo poleg drugih poročal tudi zastopnik centrale »Prometne zveze« iz Ljubljane, K obilni udeležbi vabi pripravljalni odbor.

Ženska služba. Na progovnih čuvajnicah med Ljubljano in Grosupljem (št. 3, 4 in 5) je v času, ko gre mož na obhod, vpeljana že 8 let ženska služba. Žena mora zapirati zatvornice na prehodih in paziti tudi na telefon. Dnevno je te službe 3 ure, mesečno 90 ur in to za minimalno plačo mesečnih 11 do 15 Din. Da to ni nikaka plača, mora izprevideti vsak pameten človek. Saj je vendar najnižje osnovana plača 3 Din, 70 p na uro.

Prizadeti so prosili in prosili že več let, a so skoraž vedno naleteli na gluha ušesa. Enkrat se jim je vendar obljubilo, da se vse uredi. Zadeva je bila predložena, kakor so rekli, v Zagreb direkciji. Od tega je že eno leto, a še sedaj ni nobene rešitve. Ob ponovni prošnji smo izvedeli, da, če ženske ne marajo delati, bodo predstavili možke na take čuvajnice, kjer ne bo zatvornic in torej ne bo te ženske službe. Prizadeti vljudno prosimo, da bi se te zadeve kolikor mogoče hitro uredile ter bi se pošteno delo tudi primerno plačalo, ne pa uslužbencev in njihovih žen tako neopravičeno izrabljajo, brez primerne odškodnine.

Krekova mladina.

Prijateljske pozdrave pošiljajo potom tov. predsednika Franceta Kordina, katere je obiskal dne 2—3. tm. v Novem Sadu in Petrovaradinu sledeči: Maks Ovišič, Ban Alojzij in Vinko Jeločnik ter še mnogi drugi naši tovariši.

Centrala »Krekove mladine« v Ljubljani sporoča vsem podružnicam že v naprej, da se vrši redni občni zbor centrale koncem prihodnjega meseca v Ljubljani. Vsaka podružnica naj postopa v smislu pravil, glede delegatov na centralni občni zbor.

Strokovna zveza.

Rudarji.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem del. zap. Uranjeku v Grižah za izposlovanje dragin. doklad k moji penziji. Zaprotil sem za omenjene doklade že pred dvema letama, ali vse zastoj. Po nasvetu poslanca Davorina Krajnca sem se obrnil na tov. Uranjeka iz Griž in v kratkem času sem prejel drag. doklade, in tudi še nekoliko za nazaj. Torej še enkrat obema najpristrčnejša zahvala tov. Uranjeku in njegovemu namestniku! Krempuš Vincenc v Galiciji p. Zalec.

Resolucija kr. ministrstvu za socialno skrbstvo v Beogradu. sprejeta na rudarskem sestanku drž. rudnika Zabukovca, dne 3. VIII. 1924. Delavstvo, ravnateljstva drž. rudnika Zabukovca zbrano na sestanku delavstva, naodločneje prosi in zahteva, da razpiše sl. ministrstvo v kolikor mogoče najkrajšem času volitve v »Delavsko zbornico« za Slovenijo.

Le delavske zbornice s po zakonu izvoljenimi zastopniki delavstva zamorejo njemu pripomoči do njegovih pravic in mu pomagati ter svetovati v vseh stvareh ter ga ščititi pred zapostavljanjem in izkoriščanjem.

Delavstvo se zaveda in zaa ceniti pomen te institucije, ter vsled tega zahteva, da se ta pereča zadeva takoj definitivno reši.

Prosimo, da se naša zahteva upošteva in se volitve v najkrajšem času razpišejo. — Slede podpisi.

Resolucija kr. ministrstvu za rude in šume v Beogradu. Delavstvo kr. državnega rudnika v Zabukovci, zbrano na sestanku rudarskega delavstva dne 3. avgusta 1924, protestira najodločneje proti pogodbi, katere se nam je nasilno vpslala. Pripominjamo pa, da se iste rudarski odsek ne drži, kakor tudi uprava premo-govnika v Zabukovci.

Na podlagi teh dejstev prošimo ministra za rude in šume za takojšnjo razpravo o novih pogodbah.

Tudi zahtevamo, da se nat. čno in objektivno preiščejo in proučijo vse razmere, ki so vladale v področju državnega rudnika Zabukovca.

Takojšnja razprava naj se vrši ob navzočnosti delavskih zaupnikov in po enega zastopnika strokovnih organizacij.

Prosimo tudi, da je navzoč eden g. narodnih poslancev. Prosimo, da se naše zahteve upoštevajo in potrebni koraki uredi. Slede podpisi.

Zabukovca. Strokovna zveza rudarjev skupina v Zabukovci je imela v nedeljo dne 3. avgusta skupni sestanek, na katerem je poročal načel. ik JSZR tov. Flišek Viktor iz Zagorja.

Odposlala se je resolucija potom davčne oblasti na ministrstvo financ radi previsoko odmerjene dohodnine. Opozarjamo vse skupine, da store isto; kajti iztirjavanje dohodninskega davka pri tem nizkem zaslužku in veliki draginji je krivično. Večina rudarjev iz Zabukovce, ki so imeli denar za vožnjo, so odšli daleč v Francijo.

Veliko nas je, ki tudi želimo od tukaj, pa ne moremo. Takšen je položaj v Zabukovci. Zato moramo protestirati zoper odmero dohodnine. Odposlala se je prošnja na vlado, da se takoj razpišejo volitve v delavsko zbornico. Odposlala se je prošnja na ministra za soc. politiko, da naj vlada izpelje splošno socialno zavarovanje, izdelava rudarski zakon, ter od vsega delavstva tako zaželjeni novi pravilnik za bratovske skladišnice. Šele ta bi povišal pokojnine rudarjem, kar je nujno potrebno.

Odločno odklanjamo iz sarajevskega rud. odseka nam doposlano pogodbo, katere se pa rud. odsek ne drži in tudi ne uprava premogovnika v Zabukovci.

Trbovlje. Kakor v Zagorju tako je tudi tu v Trbovljah pričela trb. premog. družba delavce, ki so vsled zadnje stavke bili od dela odpuščeni, deložirati. Sicer ne vseh naenkrat, to bi delavstvo preveč razburilo, postopati bo treba tako, da bo ubogi delavec prevaran, češ, saj družba mene ne bo odpustila. Tako je bil te dni — 6 tm. — vržen na cesto rudar Babič. — družinski oče — dasi je ta tovariš popolnoma nedolžen.

Stvar je sledeča: V stavki se je Babič proti enemu pazniku izrazil, da se mu zelo v službo mudi. — Priče so na razpolago. — In zaradi teh besed je bil rudar Babič vržen na cesto! Delavca, domačina vsled takih opazk na cesto metati! Seveda ravnateljstvo trdi, da je odpuščeni in sedaj deložirani rudar Babič, pazniku Polaku grozil, kar pa je groba laž!

Po vseh revirjih je mnogo delavcev, ki so več let garali ter pustili vse svoje moči trb. družbi, a za zahvalo, jih družba meče na cesto. Na drugi strani pravi družba, mi ne rabimo delavcev, ker nimamo dovolj naročil. A danes jemlje družba zopet delavce v delo, to se pravi druge — tuje ljudi.

Naše mnenje je, naj družba v prvi vrsti odpusti inozemske delavce in potem v skrajni potrebi naj se pa loti naših. Tako smo tudi razumeli neko naredbo ministrstva. Vsem rudarjem pa kličemo: organizirajte se, vsi v taki organizaciji, ki res zastopa vaše interese. — Ta je jugoslovanska strokovna zveza rudarjev. Potem bo konec nasilstva!

Iz trboveljskih revirjev. Kakor se rudarji pri trb. prem. družbi šikanirajo, zlasti po lanski zlomljeni stavki, presega že vse meje. Ni dovolj, da je družba vrgla na cesto mnogo dobrih in zvestih delavcev, med katerimi se nahaja veliko družinskih očetov.

Trboveljska družba gre dalje, tiste, ki so ostali še v delu, plača družba tako slabo, da ne morejo več izhajati. Tako se je pripetilo, da je na nekem revirju skupina kopačev. — ki je v enem »šihu« naklaval 9 vozičkov premoga — minimalno zahteva družba 10 vo-

zičkov — in postavila 10 kolov — bila plačana po 22 dinarjev. Vozači, ki vozijo od kraja, na katerem se pre-mog izkopava, ter tudi tisti vozači, ki prevažajo k pre-dihu »šahtu« — gazijo do kolen po vodi in to dan za dnevom. To se godi v vseh tukajšnjih revirjih. Večina teh vozačev ima akordno plačo. Izključeno je, da bi ru-dar-trpih pri takem slabem delu mogel toliko zaslužiti, da bi se vsaj pošteno najedel.

Rudarji se ne upajo pritožiti, ker se boje paznikov, ki so mimogrede povedano, vedno bolj ošabni, odliku-jejo pa se med temi najbolj tisti, ki so sokrivi pokolja nad trboveljskimi rudarji.

Ako se rudar pritoži, mu zabrusijo: »Če vam ni prav, pojdite!«

Rudar! Koliko časa si boš še pustil to dopasti, ali boš te šikanacije vedno trpel? Skrajni čas je, da se zdramiš in pokažeš svojo pest tem inozemskim izkori-ševalcem, toda mirno in dostojno. Ne kaži že vnaprej svojih kart, kakor so to delali drugi. Tvoj odgovor naj bo: organiziraj se; zavedaj se, da je samo v poštenu or-ganizaciji tvoja moč!

Papirniški delavci.

Vevče papirnica. Zopet ga imamo na krožniku — našega obratnega inženirja. — Ob grozni poplavi, ki je zadela gorenjske vasi, je tudi naše delavstvo gledalo deročo rujavo vodo, ki se je ob 7. uri privalila do naše tovarne. Delavstvo in uradništvo je obžalovalo in po-milovalo nesrečneže.

Kakor se nam poroča, so revni sloji povsod metali omamljene rjbe iz Ljublanice. Tako so tudi vevški de-lavci porabili to priliko in nihče jim ni tega štel za zlo. Le naš preslavljani g. inženir je vpil nad delavci, da je to ciganija in jih proč podil. — Zopet je pokazal, kako srce ima za delavce, in delavci mu tega ne bodo odpus-tili. Ali je pričakoval zopet ene »šterne« več. Zakaj ni začel poditi proč tistih, ki si ribe lahko kupijo! Naj bi pogledal tja proti kokošnjemu paviljonu! Zdravo!

Dopisi.

Vevče. Proslava naše požarne brambe v nedeljo 10. t. m. je bila nad vse prisrčna. Le vreme je marsiko-ga odvrnilo od proslave. Došli so tovariši iz Sp. Šiške, Bizovika, Zadobrove, Zg. Kašlja itd. Ob 5. uri je načel-nik gasilstva v Sloveniji gosp. Barle v lepem govoru pojasnil pomen slavnosti in obrnjen na jubilate, izročil jim krasne diplome, imel za vsakega pomenljiv nagovor. Jubilatoma je častitala po svojem zastopniku tudi delavska organizacija »Zveza papirniškega delav-stva«, omenjajoč, da je organizacija ponosna na svoje člane, da so s to 40 in 25-letno službo pri gasilstvu proslavili tudi delo kot tako.

Neumorno je svirala godba požarne brambe. Vese-lica je potekla v najboljšem razpoloženju. Največja za-sluga gre načelniku vevškega gasilstva, gosp. Jožefu Hirscheggerju, da stoji vevška požarna bramba na tej stopnji. Pogrešali pa smo uradnega zastopnika vevške papirnice, pri razdelitvi diplom.

Boh. Bistrica. Občinska seja 10. avgusta. Ta dan je imel novoizvoljeni občinski odbor prvič sejo. Župan je poročal o stanju občinskega gospodarstva za prvo polovico l. 1924. Občina ima ta čas 52.000 Din. dolga. Vsled škode po povodnji bo koncem leta primanjkljaj neizogiben, Bistriški vodovod se bo popravljaj stopnje-ma; za letos je v ta namen na razpolago 20.000 Din. — Za zatiranje hrošča se je izdalo 19.000 Din. Izvoljena sta bila računopreglednika, občinski sodniki, vodovodni odsek in stavbeni odbor za popravo župne cerkve. Ve-čina obč. odbora je bila za podelitev gostilniške konce-sije Ivanu Zupancu, s čemer pa še ni rečeno, da bo sklep obveljal, ker je v interesu delovnih slojev znižanje in ne zvišanje števila gostiln. — Tajniška plača se je dvignila od 500 na 1200 Din. mesečno. Občinski od-borniki dobe za pot v Radovljico po 100 Din. — Na mi-nisterstvu se pošljeta prošnji za popravo poti pod že-

lezniškim mostom na Bitnjah in za pismonošo v pod-občini Nomenj. Prvi predlog je sprožil odbornik Silve-ster, drugega odbornik Kogoj. — Sklene se z večino glas-ov ustanovitev tudi za bohinski nižji sloj tako potreb-ne obrtnonadaljevalne šole. Čudno, da se še danes dobe odborniki, ki so za gostilno, za šolo — pa ne.

Za pouk in zabavo.

Gospodarstvo po starih receptih. 1. Na občinskem travniku raste majhna trava. — 2. Občinski osel hodi z majhnim repom. — 3. Pri treh gospodarjih konj crka, ker vsak misli, da ga je poprejšnji nakrmil. — 4. Bog noče, da bi kruh na drevesih rastel. — 5. Ni kruha, ki bi se našel, treba ga je pridobiti. — 6. Pridnemu lakota pač skozi okno pokuka, v hišo priti pa mu ne sme. — 7. Speči lisici nobena kokoš v zobe ne prileti. — 8. Kdor njivo gnoji, tega tudi njiva redi. — 9. Trske ne padajo same, treba jih je tesati. — 10. Kdor hoče jajca, mora kokodakanje poslušati. — 11. Kdor hoče imeti med, se ne sme pikov bati. — 12. Slab kovač, ki dima ne prenaša. — 13. Gospodarjevo oko je najboljši gnoj. — 14. Go-spodarjevo oko debeli vole. — 15. Gospodar z enim očesom več vidi, ko hlapec s štirimi. — 16. Kdor oči zapira, mora mošnjico odpirati. — 17. Če žene ni doma, nikogar ni doma. — 18. Čim bolj slepa je gospodinja, tem bistrovidnejša je dekla. — 19. Kakor gospodinja, tako dekla. — 20. Kjer gospodinja deluje, raste slanina na kolu. — 21. Gospodinja kuha z očmi boljše, nego dekla s kuhavnico. — 22. Mnogo rokodelstev pokvari mojstra. — 23. Gospod Mnogozačetek je brat Malostorička. — 24. Vsako malo dela mnogo. — 25. Kaplja na kapljo napolni sod. — 26. Mali potočki napravijo veliko reko. — 27. Četudi postaviš sto kokelj na eno jajce, ti vendar v treh dneh nobenega piščanca ne izvale. — 28. Kdor sam ne upreže, njemu nihče ne predpreže. — 29. Zvestega posla nikoli dosti ne plašaš. — 30. Kakor služiš, tako plašaš. — 31. Zaslužena plača vpije v nebo. — 32. Dobra plača dela urne roke. — 33. Kakor plača, tako delo. — 34. Pravi računi drže dobro prijateljstvo. — 35. Med polji dveh bratov je mejnik koristen. — 36. Iz malega vodnjaka se tako napiješ kakor iz velikega. —

Društvene vesti.

Fantovski tabor se vrši v nedeljo dne 24. avgusta t. l. pri Sv. Jakobu ob Savi. Ob 9. uri sv. maša. Po sv. maši tabor:

1. Bolezen naše dobe. 2. Boj materijalizmu. 3. Boj pijančevanju — varčevanju. 4. Delo v organizaciji. 5. Or-lovstvo. — Govore priznani govorniki, Fantje in možje pridite! Ljubljansko orlovsko okrožje.

Listnica uredništva.

To številko »Pravice« smo zaključili že v pone-deljek dne 10. t. m. radi Velikega Šmarna.

V pojasnilo! Tovariši od drugih zvez naj nam bla-govolijo oprostiti, ker izgleda ta številka kovinarsko in železničarsko. Položaj kovinarjev na Jesenicah je tak, da »Pravica« mora ožigosati nevzdržne razmere. Ze-lezničarji pa imajo toliko strokovnega dela radi prevedb in predlogov za izpremembo zakona o drž. prometnem osobju, da jim v nekaj številkah moramo iti na roko.

Zabukovica. Vaš dopis bi bili radi priobčili. Spisan pa je tako nemarno, da ga še popraviti nismo mogli. Prečitajte še enkrat »Pravila za dopisnike« iz zadnje številke ter se ravnajte v celoti po njih!

Pameten mož. Te dni je odpovedal »Pravico« biv-ši delavec, češ, da se mu je posrečilo kupiti srednje ve-liko posestvo, vsled česar da bo naročil kmetško gla-silo. — Nam se zdi ta mož pameten in dosleden. Vprašamo pa: kje je doslednost tistih delavcev, kajzarjev in bajtarjev, ki niso naročeni na svoj krščanski delavski list, dočim druge imajo in jih plačujejo?! Delavec naj prej delavski list, potem šele druge!

Rastemo! Naročniki »Pravice« se množe. Tovariši! Na delo, da bo vsak slovenski delavec naročen na »Pravico«.



„Jugoslovanska strokovna zveza“ in „Delavska zveza za Slovenijo“ naznanjate svojim članom in prijateljem tužno vest, da je njen dolgoletni član in delavec za ideje krščanskega socializma, tovariš

Mihael Moškerc

po dolgi mukepolni bolezni dne 11. t. m. preminul.

Vnetemu tovarišu ohranimo hvaležen spomin!

Ljubljana, 11. avgusta 1924.



PRVO DEL. KONSUMNO DRUŠTVO V LJUBLJANI naznanja svojim članom in prijateljem tužno vest, da je po dolgi mukotrni bolezni dne 11. t. m. preminul njega podnačelnik, gospod

MIHA MOŠKERC.

Vnetemu tovarišu, ki je dolgo vrsto let požrtvovalno in vestno de-loval v vodstvu naše zadruga, ohranimo hvaležen spomin!

Ljubljana, 11. avgusta 1924.

Obiskovalci ljubljanskega velesejma naj obišejo tudi paviljon
Osrednje vinarske zadruga za Jugoslavijo
 (predzadnji v smeri proti Šiški) **Kjer se bo točila pristna domača kapljica**

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
 : Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
 Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D

LJUBLJANA MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPozITURA: Bled.

Interesna skupnost:
 Gospodarska banka d. d. Novisad.

Računa poštno-ček. urada:
 za Slovenijo št. 11.945,
 v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
 Državne razredne loterije.